

הגמרא מבררת כדעת מי הרישא: אמר מר, וְגוֹדְעָה הַחֲמָאָה וְלֹא
 שְׂוִידְעוּ הַחֲוּמָאִין. מבררת הגמרא: מֵאַן תִּנָּא שַׁנְהָה זַאת. ומשיבה:
 אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, וְאִיתִּימָא – ויש אומרים שאמר זאת רבא,
 תנא זה טובר דלא ברבי אליעזר, דתנן (ברכות טז), מי שהיו לפניו
 חתיכת חלב וחתיכת נותר, ואכל אחת מהן ואינו יודע איזו, אמר רבי
 אליעזר, מה נפשך – בין כך ובין כך חייב חטאת, שכן אם חלב אכל
 הרי חייב, וכן אם נותר אכל הרי חייב. ואם כן, לשיטתו חייבים גם
 כאן, שאם חלב אכלו בהוראה חייבים פר, ואם דם אכלו בהוראה
 חייבים פר. דוחה הגמרא: רב אשי אמר, אפילו תימא שהברייתא
 כדעת רבי אליעזר, וכן מודה שפטורים מפר אם אין ידוע במה
 חטאו בהוראה, שכן שאני – שונה הדין הקא, דקתיב (ויקרא ד יז)
 וְגוֹדְעָה הַחֲמָאָה אֲשֶׁר הִטָּאוּ עֲלֶיהָ, שחייבים רק כשידוע במה חטאו
 בהוראה. מקשה הגמרא: הֲתָם נִמְוִי בַחֲטָאת יְחִיד הַכֶּתִּיב (שם ד כג) או
 הוֹדַע אֲלֵיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר הִטָּאוּ בָּהּ, שמשמע שצריך שידע במה
 חטא. מתרצת הגמרא: הפסוק יהוה (בה') מִיִּבְעֵי לִיהּ – נצרך לדרוש
 ממנו פֶּרֶט לְמַתְעַבֵּק – מי שנחטון לעשות דבר ועשה דבר אחר, כגון
 שנחטון להגביה צמח תלוש בשבת, ובטעות חתך צמח מחובר,
 שפטור מחטאת שכן דורשים 'בה' דווקא כשמתכוון לעשות החטא.
 נמצא שאינו דורש מ'בה' שצריך שידע במה חטא, אך כאן הוא דורש
 מ'עליה' שצריך שיוודע החטא.
 הגמרא מבררת את טעמי התנאים: מֵאֵי טַעְמָא דְרַבִּי יְהוּדָה. מבארת
 הגמרא: קִסְבַּר שֶׁאֵרְבַּעָה 'קְהֵלִי' בְּתִיבֵי – ארבע פעמים כתוב 'קהל'
 בפרשת פר העלם דבר, דהיינו 'מעניי הקהל' (ויקרא ד יז) ו'הקריבו
 הקהל' (שם ד יד), שהרי יכל לכתוב 'מעניי קהל', ומה שאמר 'מעניי
 הקהל' משמע עוד הזכרה של המילה 'קהל', וכן יכל לכתוב 'הקריבו
 קהל', ואם כן 'הקהל' משמע עוד הזכרה. וארבע ההזכרות נדרשות,
 חד (אחת) נדרשת לתייב על כל קהל וקהל, שכל שבת שחטא
 מקריב, וחד להוראה תלויה בבית דין ומעשה תלוי בקהל, כמבואר
 לעיל (ג). וחד לגרידה – שאף שאר השבטים נגררים אחר השבטים
 שחטאו, ומביאים פרים, וחד לדין שבמשנה, ששכבט שעשה בהוראת
 בית דינו חייב.
 ולדעת רבי שמעון רק תלתא קהלי בתיבי – שלש פעמים יש לדרוש
 'קהל', היינו (שם ג) 'מעניי הקהל' שנדרש פעם אחת, ו'הקריבו הקהל'
 (שם יד) שנדרש פעמיים משום שלא כתב רק 'קהל' אלא 'הקהל'.
 ו'מעניי הקהל' אינו נדרש פעמיים שכן אורחיה דקרא הוא – כך דרך
 הכתוב לכתוב כדרך שבני אדם מדברים, בְּדַמְרֵי אִינְשֵׁי מַעֲיָנִי
 דְפִלְגְּנִיא – כמו שדרך האנשים לומר 'מעניי פלוני'. ושלש ההזכרות
 נדרשות חד לתייב על כל קהל וקהל, ותרי אחרוני – ושתי האחרות
 נדרשות לגזירה שוה, נֶאֱמַר לְמַטָּה 'קהל', וְנֶאֱמַר לְמַעְלָה 'קהל', מה
 להלן בית דין עם הקהל אף כאן בית דין עם הקהל.
 ורבי מאיר את ייתור היא של 'קהל' 'הקהל', לא דריש, והלכה רק
 תרי (שני) 'קהל' בתיבי, 'מעניי הקהל' ו'הקריבו הקהל', והם
 מיבני ליה – נצרכים לו לגזירה שוה, נֶאֱמַר לְמַטָּה 'קהל' וְנֶאֱמַר
 לְמַעְלָה 'קהל', מה להלן בית דין ולא צבור אף כאן בית דין ולא
 צבור.
 ורבי שמעון בן אלעזר מֵאֵי טַעְמִיהּ. מבארת הגמרא: בְּתִיב לגבי
 שגת הוראה בעבודה זרה (במדבר טו כד) וְהָיָה אִם מַעֲשֵׂי הַעֲדָה
 נֶעְשְׂתָה לְשִׁגְגָה, אֲלֶמָּא – מוכח שחייבים אף כשחטאו רק מיִּעוּטָא –
 מיעוט העדה. דקתיב 'מעניי' שמשמע מקצת עיני ולא כל עיני,
 וְכֵתִיב (שם טו כז) כִּי לְכָל הָעָם בְּשִׁגְגָה, לְמִימָא דְרוּבָא אִין –
 ומשמע שרק כשרוב העם חטאו כן מביאים קרבן, אך מיִּעוּטָא
 שחטאו לא, ואם כן הֵא צִבְרָא נִישַׁב הפסוקים. ואם כן מוכרחים
 לבאר הפסוקים כך עשו נששה שבטים והן רובו של קהל, או שבעה
 שבטים אף על פי שאינן רובו של קהל, תיבין, ש'מעניי' שמשמע
 שמיעוט הקהל חייבים הוא באופן שהם רוב השבטים, ו'לכל העם'
 שמשמע שרק אם רוב הציבור חייבים הוא באופן שאינם רוב
 השבטים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר, בשאר עבירות מביאים שלשה עשר פרים, פר
 לכל שבת ופר לבד, ובעבודת כוכבים שלשה עשר פרים ושלשה
 עשר שעירים, פר ושעיר לכל שבת ושבת ופר ושעיר לבית דין.
 הורו בית דין, ועשו רק שבעה שבטים, כלומר רוב השבטים,
 והחוטאים הם רוב אנשי ישראל, או שעשו רובן של שבעה שבטים
 על פיהן, והם רוב ישראל, מביאין ב'ד פר, ובעבודת כוכבים
 מביאין פר ושעיר, והציבור אינו מביא כלום, דברי רבי מאיר. רבי
 יהודה אומר, שבעה השבטים שחטאו מביאין שבעה פרים, פר
 לכל שבת, ואף שאר השבטים שלא חטאו, מביאין על ידיהן –
 מחמת השבטים שחטאו פר לכל שבת, ונמצא שכל שבת מביא פר,
 שאף אלו שלא חטאו מביאין על ידי החומאין. רבי שמעון אומר,
 מביאים שמונה פרים, ובעבודת כוכבים שמונה פרים ושמונה
 שעירים, כלומר פר ושעיר לכל שבת ושבת מהשבטים שחטאו ופר
 ושעיר לבית דין, והשבטים שלא חטאו אינם מביאים.
 הורו בית דין – סנהדרין של אחד מן השבטים, ועשה רק אותו
 השכבט על פיהן, אותו שכבט הוא חייב ושאר כל השבטים פטורים,
 דברי רבי יהודה. והכמים אומרים, אף אותו השבת פטור, שכן אין
 תיבין אלא על הוריות בית דין הגדול בלבד, שנאמר (ויקרא ד יז)
 'ואם כל עדת ישראל ישגו, וכל עדת ישראל משמע הסנהדרין
 הגדולה ולא עדת אותו השכבט.'

גמרא

הגמרא מבארת את טעמי המחלוקת: תִּנּוּ רַבָּנָן, יָדְעוּ ב"ד שהורו
 בטעות, כגון שהתירו מקצת חלב, ואכלו רוב הציבור חלב ודם,
 כלומר חלב בשגגת הוראה ודם בשגגת מעשה בלבד, ויטעו ושכחו
 ב'ד והציבור מה הורו, ולא ידעו האם התירו חלב או דם, יבול יהו
 תיבין פר, תלמוד לומר (ויקרא ד יד) וְגוֹדְעָה הַחֲמָאָה אֲשֶׁר חִטָּאוּ
 עֲלֶיהָ, והקריבו וגו', ומשמע שחייבים קרבן רק באופן שנודע להם מה
 התירו, האם חלב או דם, ולא שיוודעו החומאין – ולא די שנודע
 שחטאו על פי ב"ד.
 דורשת הברייתא את המשך הפסוק: אֲשֶׁר חִטָּאוּ וגו' והקריבו מלמד
 שכל החוטאים מקריבים, והיינו אם חטאו שני שבטים מביאין שני
 פרים, ואם חטאו שלשה מביאין שלשה. מקשה הברייתא: או שמא
 אינו אומר הפסוק אלא שאם חטאו שני יהודים מביאין שני פרים,
 ואם חטאו שלשה יהודים מביאין שלשה, שאשר חטאו משמעו כל
 היהודים שחטאו. מתרצת הברייתא: תלמוד לומר (שם) וְהִקְרִיבוּ
 הַקְּהָלִי, ומשמע שהקהל חייב – החיוב הוא על קהל ולא על יהודים,
 ונמצא שכל קהל וקהל חייב, ביצה, חטאו שני שבטים מביאין שני
 פרים, שכל שבת קרוי 'קהל' (להלן ע"ב), ואם חטאו שבעה שבטים
 מביאין שבעה, ושאר שבטים שלא חטאו מביאין על ידיהן פר פר
 – פר לכל שבת, שאפילו אלו שלא חטאו מביאין על ידי החומאין.
 לכך נאמר 'קהל', לתייב על כל קהל וקהל, דברי רבי יהודה. רבי
 שמעון אומר, באופן זה שבעה השבטים שחטאו מביאין שבעה
 פרים, ובית דין מביאין על ידיהן פר נוסף, שכן נאמר לְמַטָּה (ויקרא
 ד יד) וְהִקְרִיבוּ הַקְּהָלִי וְנֶאֱמַר לְמַעְלָה (בתחילת הפרשה) (שם ד יז)
 וְנֶעְלַם דְּבַר מַעֲשֵׂי הַקְּהָלִי, ולמדים בגזירה שוה, מה 'קהל' האמור
 לְמַעְלָה הרי אמור בית דין עם הקהל, שהרי נאמר 'קהל' וכן
 'מעניי' שהם ב'ד, אם כן אף 'קהל' האמור לְמַטָּה הכוונה לבית דין
 עם הקהל, שגם ב'ד יקריבו פר כשמקריבים הקהל. רבי מאיר אומר,
 שבעה שבטים שחטאו, בית דין מביאין על ידיהם פר, והן –
 החוטאים פטורים, שנאמר (ויקרא ד יד) 'קהל' לְמַטָּה וְנֶאֱמַר (שם ד יז)
 'קהל' לְמַעְלָה, ולמדים שמה 'קהל' האמור לְמַעְלָה – ונעלם דבר
 מעניי הקהל, זהו בית דין ולא צבור, שהרי מדובר בשגגת הוראה,
 אם כן אף קהל האמור לְמַטָּה – והקריבו הקהל' זהו בית דין ולא
 צבור. רבי שמעון בן אלעזר אומר משמו של רבי מאיר, אם חטאו
 ששה שבטים והם רובו של קהל, או שבעה שבטים אף על פי
 שאינו רובו של קהל, מביאין פר.

1 שהוא מחשיב אף שבט אחד כמרובים ולא כיחידים, ולכך אף שבט
2 אחד שהוא מיעוט קהל שחטא בהוראת ב"ד הגדול, חייב. מסיקה
3 הגמרא: אכן **שְׁמַע מִיָּמֶה**.

מבואר במשנה שלרבי יהודה רבי שמעון, כל שבט מביא פר, כלומר
5 שמה שאמרה תורה **וְהִקְרִיבוּ הַקְהָל**, כל שבט נקרא 'קהל'. הגמרא
6 מבררת את מקור הדין: **וְרָבִי יְהוּדָה וְרָבִי שְׁמַעוֹן, שִׁבְטֵי אֶחָד דְּאֶתְרֵי**
7 **קְהָל, מָנָא לְהוּ.** משיבה הגמרא: **אֶתְרֵי**, המקור הוא מה שנאמר
8 כשבאו בני מואב ועמון להלחם ביהודה, ונקבצו יהושפט המלך עם
9 כל יהודה אל בית המקדש להתפלל, **דְּבַתִּיבִים** שם (דברי הימים ב ב ה)
10 **וַיַּעֲמֵד יְהוֹשָׁפָט בְּקַהֲלֵ יְהוּדָה וַיְרוּשְׁלִים**, (נִכְחַ הַצַּר בֵּית ח')
11 **הַחֲדָשָׁה**, ומהלשון 'קהל יהודה' מבואר ששבט יהודה לבדו נקרא
12 'קהל', ואם כן מוכח ששבט אחד נקרא 'קהל'. הגמרא מבארת את
13 הפסוק: **מֵאֵי תְדַשָּׁה** – מדוע נקראת חצר בית המקדש 'חצר חדשה',
14 הרי לא היתה חדשה בימי יהושפט. **אֶתְרֵי רָבִי יוֹהָנָן**, קראה הפסוק
15 'חדשה' מפני שאותו היום **הִיָּדְשׁוּ בְּהַ דְּבָרִים** – הלכות, ו**אֶתְרֵי טָבוּל**
16 **יוֹם אֵל יִבְנֵם בְּמִתְנַה לְוָיָה** – לעזרת נשים, שגזרו להוסיף על קדושת
17 עזרת נשים, שלא יכנס בה טבול יום, אף שמותר מדאורייתא. הגמרא
18 דוחה שאין מהפסוק ראייה ששבט נקרא קהל: **מִתְקִיף לָהּ רַב אֶחָא**
19 **פֵּר יַעֲקֹב, טָמְאֵי, דְּלָמָא שְׂאֵנִי** – אולי שונה שבט יהודה, שנקרא
20 'קהל' כשהיה בירושלים מפני דְּתָהָה נָפִי שבט בְּנֵימִין שם מלבד
21 יהודה, שהרי ירושלים היא גם בחלקו של בנימין. ואם כן אין מוכח
22 שאפילו שבט אחד נקרא 'קהל'.

23 הגמרא מבארת את המקור: **אֵלָא אֶתְרֵי רַב אֶחָא פֵּר יַעֲקֹב**, המקור
24 הוא הפסוק שבו מספר יעקב ליוסף את דברי ה' אליו, **דְּבַתִּיבִים** (בראשית
25 מח ד) **וַיֹּאמֶר אֵלָי הֲנִנִּי מִפְּרֶדֶת וְהִרְבִּיתִּיהָ וַנִּתְתִּיף לְקַהֲל עַמִּים וְגו'**,
26 וכוונת יעקב לדבריו הקדוש ברוך הוא שנאמרו לו לפני שובו לארץ
27 ישראל, **וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב עוֹד בָּבֹאוּ מִפְּדַן אָרֶם וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ**
28 (בראשית לח ט), ונאמר שם (שם לה יא) **וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים אֲנִי אֵל שְׂדֵי, פָּרַה**

29 ורְבֵה, גַּי וְקַהֲל גִּזִּים יִהְיֶה מִמֶּנּוּ', שציווה להוליד עוד ילדים והבטיח
30 לו שהם יהיו 'קהל', ו**מָאן אֲתִילִיד לִיָּה תְּהִיא שְׁעָתָא** – מי עוד היה
31 עתיד להיוולד לו אחר אותה הבטחה, רק בְּנֵימִין, שכן שאר ילדיו
32 נולדו לפני כן, ואם כן **שְׁמַע מִיָּמֶה שִׁבְטֵי קְהָלֵי לֹו דְּתַמְנָא, מִתְּיָלִיד**
33 **לָךְ הַשְּׁתָא קְהָל אֶתְרֵינָא** – יוולד לך עכשיו 'קהל' נוסף על ילדך
34 שנולדו כבר, כלומר מי שיוולד לך עכשיו יקרא 'קהל', ואם כן מוכח
35 שבנימין, שהוא שבט אחד, נקרא 'קהל'. מקשה הגמרא: **אֶתְרֵי לִיָּה רַב**
36 **שְׁבָא לְרַב בְּתַנָּא, דְּלָמָא שִׁבְטֵי אֶחָד אינו 'קהל', וְהָבִי קְהָלֵי לִיָּה**
37 **דְּתַמְנָא ליעקב, לָבִי ו-כאשר) מִתְּיָלִיד לָךְ בְּנֵימִין, אוֹהוּא דְּהוּוּ ו-דם**
38 **יהויו שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁבָטִים דְּמִתְּקַרְרִית** – שיהיו נקראים 'קהל', כלומר
39 שרק שנים עשר שבטים יחד קרויים 'קהל', וכאשר יוולד בנימין נמצא
40 שיש 'קהל'. מתרצת הגמרא: **אֶתְרֵי לִיָּה רַב כְּהֵנָּה לְרַב שְׂבָא, אֵלָא לְפִי**
41 **דְּבַרְךָ** שלפני לידת בנימין לא היו השבטים 'קהל', האם יתכן שרק
42 **שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁבָטִים אִיקְרוּ קְהָל אַךְ אֶחָד עֶשְׂרֵי שְׁבָטִים לֹא אִיקְרוּ**
43 **קְהָל**, והרי לעיל הוכח מוֹיְעַמְד יְהוֹשָׁפָט וְגו' שאף שני שבטים קרויים
44 'קהל'. אלא ודאי משמעות הפסוק היא שהקדוש ברוך הוא מבטיח
45 ליעקב שיוולד לו 'קהל' נוסף, ומוכח ששבט אחד קרוי 'קהל'.

46 הגמרא מקשה על רבי מאיר: **תַּנָּא, רָבִי שְׁמַעוֹן אוֹמְרֵי, מַה תְּלַמְּדוּ**
47 **לוֹמְרֵי** – מה מלמד הכתוב שנאמר לגבי הקרבנות שהוקרבו
48 כשהוקדשו הלויים לעבודת המקדש, **וְלָקְחוּ פֶּר וְגו' וַיִּפֹּר שְׁנֵי בָּן בְּקָר**
49 **תִּקְחַת לְחֻטָּאת'** (במדבר ח ח), ומה מלמדתנו המילה 'שני', **אִם לְלָמְד**
50 **שְׁחָם שְׁנַיִם** – שצריך להביא שני פרים, ו**וְהֵלֵא בְּכֹר נֶאֱמָר** (שם פסוק יב)
51 **וַיַּעֲשֵׂה אֵת הָאֶחָד חֻטָּאת וְאֵת הָאֶחָד עוֹלָה לָהּ**, ומוכח שהפרים
52 הם שנים. [אֵלָא] כך מלמדנו הפסוק, **שִׁיבֹלֵי הֵיית לומר ש[תְּהֵא]**
53 **נֶאֱכָלֵת חֻטָּאת זו לְלֹוִיִּם** – לכהנים, כדרך ששאר חטאות נאכלות,
54 **תְּלַמְּדוּ לוֹמְרֵי** (שם פסוק ח) **וַיִּפֹּר שְׁנֵי**, ומשמעות 'שני' היא שפר החטאת
55 הוא שְׁנֵי לְעוֹלָה, ודינו כעולה לענין זה שדורשים **מַה עוֹלָה לֹא**
56 **נֶאֱכָלֵת**, שהרי עולה מוקטרת כליל על המזבח.